

การศึกษาเปรียบเทียบข้อบังคับสำหรับนักวิชาชีพ บัญชีและวิธีปฏิบัติทางการบัญชีระหว่างประเทศไทย กับประเทศเวียดนาม

A Comparison of Thailand and Vietnam Regulations for Professional Accountants and Accounting Practices

- จรัสศรี โนมี
- อาจารย์สาขาวิชาการบัญชี
- คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย
- Charatsri Nomee
- Lecturer, Accounting Department of Accounting
- Faculty of Business Administration and Liberal Arts
- Rajamangala University of Technology Lanna, Chiangrai
- E-mail: charatsri.pair@gmail.com

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบข้อบังคับสำหรับนักวิชาชีพบัญชีและวิธีปฏิบัติทางการบัญชีระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม โดยศึกษาข้อมูลจากกฎหมายระเบียบข้อบังคับสำหรับนักวิชาชีพบัญชี และวิธีปฏิบัติทางการบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีของประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม เป็นการเก็บข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ โดยเก็บข้อมูลจากเอกสารหนังสือ งานวิจัย วารสารและสื่อออนไลน์ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำข้อมูลมาเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง ผลการศึกษาพบว่า ข้อบังคับด้านคุณสมบัติของนักวิชาชีพด้านการทำบัญชี ประเทศไทยได้กำหนดคุณสมบัติด้านนี้ไว้ชัดเจน แต่ประเทศเวียดนามไม่กำหนดไว้ คุณสมบัติของนักวิชาชีพด้าน

การสอบบัญชี ประเทศเวียดนามไม่ได้กำหนดคุณสมบัติด้านอายุของผู้สอบบัญชี ส่วนคุณสมบัติด้านอื่น ทั้งสองประเทศกำหนดไว้ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ข้อบังคับด้านจรรยาบรรณของนักวิชาชีพบัญชี ทั้งสองประเทศมีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนและมีเนื้อหาที่คล้ายคลึงกัน และข้อบังคับด้านบทลงโทษ สำหรับนักวิชาชีพบัญชี ประเทศไทยกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณและ ข้อบังคับทางวิชาชีพบัญชีไว้อย่างชัดเจน แต่ประเทศเวียดนามไม่พบหลักฐานที่แสดงการกำหนด บทลงโทษในเรื่องนี้ ส่วนการเปรียบเทียบวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของทั้งสองประเทศ พบว่า ยังมีความ แตกต่างกันบางส่วน ถึงแม้ว่าจะมีการพัฒนามาตรฐานการบัญชีโดยอ้างอิงจากมาตรฐานการบัญชีระหว่าง ประเทศ ซึ่งอาจเนื่องจากมีสภาพแวดล้อมทางการบัญชีที่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การศึกษาเปรียบเทียบ ข้อบังคับวิชาชีพบัญชี วิธีปฏิบัติทางการบัญชีในประเทศไทยและ ประเทศเวียดนาม

Abstract

The objective of this study was to compare the regulations for professional accountants and accounting practices between Thailand and Vietnam. The primary data used for this study was from laws, regulations for professional accountants, accounting practices and accounting standards in Thailand and Vietnam. The secondary data were collected from textbook, accounting journals, accountant related laws, research and online data. The data was then compared for similarities and differences. The results were that the qualification of accountants in Thailand was clearly defined, but was not so in Vietnam. Regarding the qualification of auditors, Vietnam did not define the age. The other qualifications were similarly defined. The two countries had clearly defined similar regulations concerning ethics for professional accountants. Penalties for professional accountants in Thailand was defined clearly, but was not so in Vietnam. A comparison of accounting practices in the two countries differed significantly, although there was a development of accounting standards based on international accounting standards. The practices varied due to the different accounting environments.

Keywords: Comparisons, Regulations for Professional Accountants, Accounting Practices in Thailand and Vietnam

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจมากขึ้นทั้งในด้านของการค้าและการลงทุน มีการเข้าร่วมทำข้อตกลงว่าด้วยการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) กับองค์การการค้าโลก (WTO) เพื่อสร้างโอกาสทางการค้าและการลงทุนกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมถึงมีการเข้าร่วมกลุ่มอาเซียน (ASEAN) หรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นตลาดการค้าและการลงทุนที่สำคัญ ปัจจุบันมีประเทศสมาชิก 10 ประเทศ ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทยและเวียดนาม เพื่อเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศสมาชิก ทั้งด้านการค้าสินค้าบริการการลงทุนและแรงงานจากการรวมตลาดเป็นหนึ่งเดียว ย่อมหมายถึงรวมถึงการไหลเวียนเคลื่อนย้ายไปมาอย่างเสรี (Free Flow) ของสินค้า บริการ เงินทุน และนักวิชาชีพ โดยนักวิชาชีพที่สามารถเปิดเสรี ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล บัญชี วิศวกร สถาปนิก และนักสำรวจ ซึ่งบัญชีเป็นบริการธุรกิจหนึ่งที่อยู่ในข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการ แต่การเข้าไปให้บริการวิชาชีพบัญชีในแต่ละประเทศจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของแต่ละประเทศ (สุวรรณ หวังเจริญเดช, 2557: 110)

การเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนมีผลกระทบต่องานธุรกิจ การลงทุนรวมถึงแรงงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักวิชาชีพบัญชี เนื่องจากนักวิชาชีพบัญชีเป็นวิชาชีพสาขาหนึ่งที่จะต้องเปิดเสรีภายใต้แผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) โดยมีเป้าหมายให้ประเทศสมาชิกอาเซียนเปิดเสรีบริการวิชาชีพบัญชี โดยอนุญาตให้นักลงทุนอาเซียนถือหุ้นในธุรกิจให้บริการด้านบัญชีได้อย่างน้อยร้อยละ

51 และ 70 ในปี 2553 และ 2558 ตามลำดับ และการเปิดเสรีสำหรับการค้าบริการของบุคคลธรรมดาที่สามารถไปทำงานด้านบัญชีใน 10 ประเทศในอาเซียนได้อย่างเสรี (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2555: 9) รวมทั้งการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจทั้งด้านการค้าและการลงทุน ทำให้เกิดธุรกิจข้ามชาติมากขึ้น และหากที่ได้มีการประกอบธุรกิจก็ย่อมจะมีนักบัญชีตามไปด้วย เพราะนักบัญชีจะต้องเป็นผู้รวบรวม สรุปผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของธุรกิจ แต่ด้วยความแตกต่างทางด้านสภาพเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง วัฒนธรรม แหล่งเงินทุน ค่านิยมต่าง ๆ ของแต่ละประเทศล้วนแล้วแต่เป็นสาเหตุที่ทำให้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีมีความแตกต่างกัน เช่น หากประเทศใดได้กำหนดมาตรฐานการบัญชีโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพบัญชี และมีความยืดหยุ่นมากในการปรับมาตรฐานการบัญชี รวมถึงวิธีการวัดมูลค่า ปริมาณข้อมูลในงบการเงินก็จะมีมากเพียงพอที่จะผู้ใช้งบการเงินจะใช้ในการตัดสินใจ (กิตติมา อัครนุพงษ์, 2549: 147)

ในประเทศไทย สมาชิวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์เป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่กำกับดูแลผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี ทั้งในเรื่องของการออกใบอนุญาต กำหนดมาตรฐานการบัญชีและกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานออกเป็น 3 ส่วน คือ มาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการรายงานทางการเงิน บังคับใช้กับบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ มาตรฐานการบัญชีสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะให้ใช้กับบริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ มาตรฐานการบัญชีของประเทศไทยมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลอย่างสม่ำเสมอ โดยล่าสุดมีฉบับที่บังคับใช้ในปี 2557

(สภาวิชาชีพบัญชี, 2557) ในส่วนของประเทศเวียดนาม มีกระทรวงการคลังของเวียดนามเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการออกใบอนุญาตสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี กำหนดมาตรฐานการบัญชีและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี ซึ่งได้กำหนดให้บริษัทในประเทศเวียดนามทั้งหมด ทั้งที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีเวียดนาม (Vietnam Accounting Standards หรือ VAS) โดยทั่วไป VAS อ้างอิงจาก IAS ฉบับต่าง ๆ ซึ่งได้ประกาศใช้ในปี 2546 แม้ว่าจะมีการปรับเปลี่ยนในบางส่วนเพื่อให้เป็นไปตามข้อบังคับและสภาพแวดล้อมของประเทศ แต่ประเทศเวียดนามยังไม่มี การนำ IAS ที่ปรับปรุงให้เป็นไปตาม IFRS ฉบับใหม่หลังปี 2546 มาบังคับใช้ในปัจจุบัน

จากการที่แต่ละประเทศมีความแตกต่างกันในเรื่องของสภาพแวดล้อมทางการบัญชี เช่น หน่วยงานที่กำกับดูแล แนวคิดการบัญชี ระบบเศรษฐกิจ อาจส่งผลทำให้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน ข้อมูลในงบการเงินไม่สามารถเปรียบเทียบกันได้ และอาจส่งผลกระทบต่อนักลงทุนในเรื่องการวิเคราะห์การลงทุน ทำให้ไม่สามารถนำข้อมูลทางการเงินมาใช้ในการตัดสินใจได้ และจากการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานและการบริการทำให้นักวิชาชีพบัญชีสามารถเคลื่อนย้ายไปมาใน 10 ประเทศในอาเซียน ประเทศเวียดนามเป็นอีกประเทศหนึ่งที่น่าจับตามองในเรื่องของการลงทุน ประเทศในอาเซียนต่างให้ความสนใจลงทุนในเวียดนาม เนื่องจากตลาดมีขนาดใหญ่ มีความสมบูรณ์ทางทรัพยากรทางธรรมชาติ มีแรงงานที่มีศักยภาพ และมีราคาถูก และเป็นประเทศที่ค่อนข้างเปิดกว้างในเรื่องของธุรกิจให้บริการทางด้านบัญชีอีกประเทศ

หนึ่ง ประเทศเวียดนามมีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเพียง 1,600 คน และมีสำนักงานบัญชี 160 แห่ง (สภาวิชาชีพบัญชี, 2557: 14) จึงเป็นโอกาสที่ดีสำหรับนักลงทุนรวมถึงผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีที่กำลังมองหาช่องทางขยายการลงทุนไปยังต่างประเทศ แต่การที่จะไปลงทุนหรือไปปฏิบัติงานยังต่างประเทศได้นั้น เราต้องศึกษากฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง รวมถึงวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของประเทศนั้น ๆ ด้วย

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเปรียบเทียบข้อบังคับสำหรับนักวิชาชีพบัญชีและวิธีปฏิบัติทางการบัญชีระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของธุรกิจที่ต้องการลงทุนในประเทศไทย และประเทศเวียดนาม รวมถึงเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่ นักวิชาชีพบัญชีในการพัฒนาความรู้ด้านบัญชีก่อนจะก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในอนาคต

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบในการศึกษาโดยอ้างอิงตามเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1) ข้อบังคับสำหรับนักวิชาชีพบัญชี (Regulation of the Accountancy Profession) (International Federation of Accountants, 2013) เป็นแนวนโยบาย (Policy Position) ในการกำหนดข้อบังคับสำหรับนักวิชาชีพบัญชีของสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ ตีพิมพ์เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2550 แนวนโยบายฉบับนี้ถือเป็นแนวทางให้แก่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกสามารถนำไปใช้ในการกำหนดข้อบังคับสำหรับนักวิชาชีพบัญชีในประเทศของตนได้ ซึ่งในแนวนโยบายดังกล่าวได้ระบุว่า ข้อบังคับสำหรับนักวิชาชีพ

บัญชีที่ดีต้องมีการกำหนดเนื้อหาครอบคลุมในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) คุณสมบัติของนักวิชาชีพบัญชี (Entry and Licensing Requirements) โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณสมบัติด้านการศึกษา (Education Requirements)

(2) การควบคุมกำกับดูแลการปฏิบัติงานของนักวิชาชีพบัญชี (Monitoring of Professional Accountant Behavior and Performance)

(3) จรรยาบรรณของนักวิชาชีพบัญชี (Ethical Standards)

(4) บทลงโทษสำหรับนักวิชาชีพบัญชี (Disciplinary Systems and Procedures)

2) แม่บทการบัญชีระหว่างประเทศสำหรับการจัดเตรียมและนำเสนอการการเงิน (Conceptual Framework for Financial Reporting) โดยหลักการแล้วทุกประเทศจะกำหนดวิธีการทางการเงินระหว่างประเทศและมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศที่กำหนดโดยคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IASB) และเพื่อให้มีหลักการทางการเงินที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศได้กำหนดแม่บทการบัญชีระหว่างประเทศสำหรับการจัดเตรียมและนำเสนอการการเงิน ซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานสำหรับการกำหนดวิธีการปฏิบัติทางการเงิน วิธีปฏิบัติทางการเงินประกอบด้วยการรับรู้รายการในงบการเงิน และการวัดมูลค่า และการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน (International Accounting Standard Broad (IASB), 2556)

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบข้อบังคับสำหรับนักวิชาชีพบัญชีและวิธีปฏิบัติทางการเงินระหว่างประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม

ขอบเขตและวิธีการวิจัย

1) ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ

1.1) ข้อบังคับสำหรับนักวิชาชีพบัญชี ได้แก่ คุณสมบัติของนักวิชาชีพบัญชี จรรยาบรรณของนักวิชาชีพบัญชี และบทลงโทษสำหรับนักวิชาชีพบัญชี

1.2) วิธีปฏิบัติทางการเงินในการศึกษาครั้งนี้ศึกษาเฉพาะการรับรู้รายการ การวัดมูลค่าตามมาตรฐานการบัญชีของประเทศไทยและประเทศเวียดนาม เฉพาะมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอการการเงิน สินค้าคงเหลือ ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ และอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน

2) วิธีการวิจัย

2.1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากแหล่งข้อมูลทั้งที่เป็นหนังสือเชิงวิชาการ วารสาร นักบัญชี กฎหมายเกี่ยวกับบัญชี ข้อมูลเอกสารประกอบการอบรมสัมมนา ข้อมูลออนไลน์ (Online Documents) งานวิจัย หนังสือตำราทางวิชาการ และวารสารต่าง ๆ โดยประเทศไทยศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากพระราชบัญญัติบัญชีการบัญชี 2543 และพระราชบัญญัติวิชาชีพการบัญชี 2547 และมาตรฐานการบัญชีฉบับปรับปรุง 2552 ส่วนประเทศเวียดนามศึกษาข้อมูลจากกฎหมายการบัญชี (Accounting Law) และมาตรฐานการบัญชีเวียดนาม

2.2) นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบข้อบังคับสำหรับนักวิชาชีพบัญชีของประเทศไทยและประเทศเวียดนาม

2.3) นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาดำเนินงานศึกษาเปรียบเทียบวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของประเทศไทยและประเทศเวียดนาม โดยเปรียบเทียบจากมาตรฐานการบัญชีแต่ละฉบับของแต่ละประเทศในเรื่องของการรับรู้รายการ และการวัดมูลค่า

จากนั้นนำข้อมูลการเปรียบเทียบในแต่ละ

ประเด็นมาสรุปข้อเหมือนและข้อแตกต่างระหว่างประเทศไทยและประเทศเวียดนาม

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อบังคับสำหรับนักวิชาชีพบัญชีและวิธีปฏิบัติทางการบัญชีระหว่างประเทศไทยและประเทศเวียดนาม ผู้วิจัยสามารถแสดงผลการศึกษาได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางแสดงผลการเปรียบเทียบข้อบังคับสำหรับนักวิชาชีพบัญชีและวิธีปฏิบัติทางการบัญชีระหว่างประเทศไทยและประเทศเวียดนาม

ประเด็นเปรียบเทียบ	ประเทศไทย	ประเทศเวียดนาม
1. ข้อบังคับด้านคุณสมบัติของนักวิชาชีพบัญชี		
1.1 การเป็นสมาชิก	นักวิชาชีพต้องเป็นสมาชิกของสภาวิชาชีพ โดยสมาชิกแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ สมาชิกสามัญ สมาชิกวิสามัญ และสมาชิกสมทบ	ไม่ได้กำหนด
1.2 คุณสมบัติของนักวิชาชีพด้านการทำบัญชี	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกสามัญและวิสามัญต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีสาขาการบัญชีหรือเทียบเท่า - สมาชิกสมทบต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ สำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรืออนุปริญญา หรืออยู่ระหว่างการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านการบัญชี - มีสัญชาติไทย หรือหากไม่มีสัญชาติไทย ต้องมีความรู้ด้านภาษาไทยอย่างเพียงพอ และมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีและกฎหมายภาษีอากร - ไม่ต้องมีการฝึกหัดงานก่อนการปฏิบัติงาน และไม่ต้องผ่านการทดสอบจากสภาวิชาชีพบัญชี 	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องมีสัญชาติเวียดนาม หากเป็นชาวต่างชาติต้องได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศ มีใบรับรองการปฏิบัติงานานชาติและได้รับการรับรองจากกระทรวงการคลัง - ต้องผ่านการทดสอบที่ทางกระทรวงการคลังกำหนดขึ้น - ต้องสำเร็จการศึกษาด้านการเงินการบัญชีจากมหาวิทยาลัยที่ได้รับการรับรองจากสมาคมการบัญชีเวียดนาม - ผ่านการฝึกหัดงานไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือมีประสบการณ์ในการทำงานด้านการเงินการบัญชีมาไม่น้อยกว่า 5 ปี - ต้องผ่านการทดสอบวิชาเทคนิคทางวิชาชีพจำนวน 6 วิชา และทักษะะด้านภาษา 1 วิชา

ตารางแสดงผลการเปรียบเทียบข้อบังคับสำหรับนักวิชาชีพบัญชีและวิธีปฏิบัติทางการบัญชีระหว่างประเทศไทยและประเทศเวียดนาม (ต่อ)

ประเด็นเปรียบเทียบ	ประเทศไทย	ประเทศเวียดนาม
1.3 คุณสมบัติของนักวิชาชีพด้านการสอบบัญชี	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ - สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีสาขาการบัญชีจากมหาวิทยาลัยที่ได้รับการรับรองจากสภาวิชาชีพบัญชี - มีสัญชาติไทย แต่หากไม่มีสัญชาติไทย ต้องมีความรู้ด้านภาษาไทยอย่างเพียงพอที่จะออกรายงานเป็นภาษาไทย - มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย และต้องมีใบอนุญาตการปฏิบัติงานว่าด้วยกฎหมายแรงงานต่างด้าว - ต้องผ่านการฝึกงานเป็นเวลาต่อเนื่องกันอย่างน้อย 3 ปี และมีชั่วโมงในการฝึกหัดงานรวมกันไม่น้อยกว่า 3,000 ชั่วโมง - ต้องผ่านการทดสอบโดยสภาวิชาชีพบัญชีกำหนดขึ้น โดยรายวิชาที่ใช้ในการจัดสอบได้แก่ วิชาการบัญชี 1 วิชาการบัญชี 2 วิชาทดสอบบัญชี 1 วิชาทดสอบบัญชี 2 วิชากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพบัญชี และวิชาทดสอบบัญชีที่ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องมีสัญชาติเวียดนาม หากเป็นชาวต่างชาติต้องได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศมิใช่รับรองการปฏิบัติงานในอาชีพ และได้รับการรับรองจากกระทรวงการคลัง - ต้องผ่านการทดสอบที่ทางกระทรวงการคลังกำหนดขึ้น - ต้องสำเร็จการศึกษาด้านการเงินการบัญชีจากมหาวิทยาลัยที่ได้รับการรับรองจากสมาคมการบัญชีเวียดนาม - ผ่านการฝึกหัดงานไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือมีประสบการณ์ในการทำงานด้านการเงินการบัญชีไม่น้อยกว่า 5 ปี - ต้องผ่านการทดสอบวิชาเทคนิคทางวิชาชีพจำนวน 6 รายวิชา และทักษะด้านภาษา 1 วิชา
2. ข้อบังคับด้านจรรยาบรรณของนักวิชาชีพบัญชี	<p>นักวิชาชีพบัญชีต้องมีจรรยาบรรณในวิชาชีพประกอบด้วย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต - มีความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน - รักษาความลับ - รับผิดชอบต่อผู้รับบริการ - รับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคลหรือนิติบุคคลที่นักวิชาชีพบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้ 	<p>นักวิชาชีพบัญชีต้องมีจรรยาบรรณประกอบด้วย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความเป็นอิสระ - ซื่อสัตย์สุจริต - ความเที่ยงธรรม - มีความสามารถและระมัดระวังในวิชาชีพ - รักษาความลับ - การกระทำทางวิชาชีพ

ตารางแสดงผลการเปรียบเทียบข้อบังคับสำหรับนักวิชาชีพบัญชีและวิธีปฏิบัติทางการบัญชีระหว่างประเทศไทยและประเทศเวียดนาม (ต่อ)

ประเด็นเปรียบเทียบ	ประเทศไทย	ประเทศเวียดนาม
	- มีความรับผิดชอบต่อนักวิชาชีพและจรรยาบรรณทั่วไป	
3. ข้อบังคับด้านบทลงโทษสำหรับนักวิชาชีพบัญชี	มีการกำหนดบทลงโทษไว้อย่างชัดเจนสำหรับนักวิชาชีพบัญชีที่ไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีและโทษสำหรับการไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับทางวิชาชีพ	จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ แล้ว ไม่พบหลักฐานที่แสดงถึงบทลงโทษสำหรับนักวิชาชีพบัญชีในเวียดนาม
4. วิธีปฏิบัติทางการบัญชี		
4.1 มาตรฐานการบัญชีเรื่องการนำเสนองบการเงิน	TAS 1 การนำเสนองบการเงิน	VAS 21 การนำเสนองบการเงิน
4.1.1 วัตถุประสงค์ในการนำเสนองบการเงิน	เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดของกิจการ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ	งบการเงินเป็นการแสดงให้เห็นถึงฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดของกิจการที่มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจ
4.1.2 องค์ประกอบของงบการเงิน	1) งบแสดงฐานะทางการเงิน ณ วันสิ้นงวด 2) งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จสำหรับงวด 3) งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นสำหรับงวด 4) งบกระแสเงินสดสำหรับงวด 5) หมายเหตุประกอบงบการเงิน ซึ่งประกอบด้วยสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ ข้อมูลที่ให้คำอธิบายอื่น 6) งบแสดงฐานะทางการเงิน ณ วันต้นงวดของงวดที่นำมาเปรียบเทียบกับงวดแรกสุด เมื่อกิจการได้นำนโยบายการบัญชีใหม่มาถือปฏิบัติย้อนหลัง หรือการปรับงบการเงินย้อนหลัง หรือเมื่อกิจการมีการจัดประเภทรายการในงบการเงินใหม่	1) งบดุล (Balance Sheet) 2) งบกำไรขาดทุน (Income Statement) 3) งบกระแสเงินสด (Cash flow Statement) 4) หมายเหตุประกอบงบการเงิน (Note to the Financial Statement)

ตารางแสดงผลการเปรียบเทียบข้อบังคับสำหรับนักวิชาชีพบัญชีและวิธีปฏิบัติทางการบัญชีระหว่างประเทศไทยและประเทศเวียดนาม (ต่อ)

ประเด็นเปรียบเทียบ	ประเทศไทย	ประเทศเวียดนาม
4.2 มาตรฐานการบัญชีเรื่องสินค้าคงเหลือ	TAS 2 สินค้าคงเหลือ	VAS 2 สินค้าคงเหลือ
4.2.1 การรับรู้รายการ	สินค้าคงเหลือ หมายถึง สินทรัพย์ซึ่งมีลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้ 1) ถือไว้เพื่อขายตามลักษณะการประกอบธุรกิจตามปกติของกิจการ 2) อยู่ในระหว่างกระบวนการผลิตเพื่อให้เป็นสินค้าสำเร็จรูปเพื่อขาย 3) อยู่ในรูปของวัตถุดิบ หรือวัสดุที่มีไว้เพื่อใช้ในกระบวนการผลิตสินค้าหรือให้บริการ	สินค้าคงเหลือเป็นสินทรัพย์ที่มีลักษณะดังนี้ 1) มีไว้เพื่อขายตามการดำเนินงานตามปกติของกิจการ 2) อยู่ในระหว่างกระบวนการผลิตของกิจการ 3) วัตถุดิบทางตรง/วัสดุ/เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการผลิตหรือกระบวนการให้บริการ
4.2.2 การวัดมูลค่า	- วัดมูลค่าด้วยราคาทุนหรือมูลค่าสุทธิที่จะได้รับแล้วแต่มูลค่าใดจะต่ำกว่า - กรณีที่กิจการวัดมูลค่าสินค้าคงเหลือด้วยวิธีราคาทุน สามารถเลือกวิธีการในการคำนวณต้นทุนได้หลายวิธี ได้แก่ วิธีเฉพาะเจาะจง วิธีเข้าก่อนออกก่อน และวิธีถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก	- การตีราคาสินค้าคงเหลือให้ใช้ราคาทุนหรือมูลค่าสุทธิที่จะได้รับแล้วแต่อย่างใดจะต่ำกว่า - วิธีการคำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือสามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่ วิธีเฉพาะเจาะจง วิธีเข้าก่อนออกก่อน วิธีเข้าหลังออกก่อน และวิธีถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก
4.3 มาตรฐานการบัญชีเรื่องที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์	TAS 16 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์	VAS 3 สินทรัพย์ถาวรที่มีตัวตน
4.3.1 การรับรู้รายการ	ต้องรับรู้ต้นทุนของรายการที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์เป็นสินทรัพย์เมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขทุกข้อต่อไปนี้ 1) มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่กิจการจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตจากรายการนั้น 2) กิจการสามารถวัดมูลค่าต้นทุนของรายการนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือ	การรับรู้ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขทั้ง 4 ข้อดังนี้ 1) มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ว่ากิจการจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคต 2) ราคาทุนของสินทรัพย์สามารถวัดมูลค่าได้อย่างน่าเชื่อถือ 3) อายุการให้ประโยชน์มีระยะเวลามากกว่า 1 ปี 4) สินทรัพย์ถาวรที่มีตัวตนเข้าเงื่อนไขการวัดมูลค่าภายใต้ข้อกำหนดโดยทั่วไป

ตารางแสดงผลการเปรียบเทียบข้อบังคับสำหรับนักวิชาชีพบัญชีและวิธีปฏิบัติทางการบัญชีระหว่างประเทศไทยและประเทศเวียดนาม (ต่อ)

ประเด็นเปรียบเทียบ	ประเทศไทย	ประเทศเวียดนาม
4.3.2 การวัดมูลค่า	การวัดมูลค่าเมื่อรับรู้รายการ กิจการต้องวัดมูลค่าโดยใช้ราคาทุน การวัดมูลค่าภายหลังการรับรู้รายการ กิจการสามารถเลือกใช้นโยบายบัญชีโดย ใช้วิธีราคาทุนหรือวิธีการตีราคาใหม่	การวัดมูลค่าเริ่มแรก สินทรัพย์ถาวรที่มี ตัวตนควรจะถูกวัดมูลค่าตามราคาทุน
4.4 มาตรฐานการบัญชี เรื่องอสังหาริมทรัพย์ เพื่อการลงทุน	TAS 40 อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน	VAS 5 อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน
4.4.1 การรับรู้รายการ	รับรู้เมื่อเข้าเงื่อนไขทุกข้อต่อไปนี้ 1) มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่กิจการ จะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจใน อนาคตจากอสังหาริมทรัพย์เพื่อการ ลงทุน 2) สามารถวัดราคาทุนของอสังหาริมทรัพย์ เพื่อการลงทุนได้อย่างน่าเชื่อถือ	รับรู้เมื่อเข้าเงื่อนไขทุกข้อดังนี้ 1) มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่กิจการจะได้ รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตใน รูปของกระแสเข้า 2) ราคาทุนของอสังหาริมทรัพย์สามารถ วัดมูลค่าได้อย่างน่าเชื่อถือ
4.4.2 การวัดมูลค่า	การวัดมูลค่าเมื่อรับรู้รายการ กิจการต้องวัดมูลค่าด้วยราคาทุนซึ่งรวม ถึงต้นทุนในการทำรายการ การวัดมูลค่าภายหลังการรับรู้รายการ สามารถเลือกวัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรม แต่ถ้าไม่สามารถกำหนดมูลค่ายุติธรรมได้ อย่างน่าเชื่อถือ สามารถกำหนดมูลค่าด้วย ราคาทุนจนกว่าจะสามารถกำหนดมูลค่า ยุติธรรมได้อย่างน่าเชื่อถือ	การวัดมูลค่าเมื่อรับรู้รายการ วัดมูลค่าเริ่มแรกด้วยราคาทุน การวัดมูลค่าภายหลังการรับรู้รายการ ให้วัดมูลค่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน หักด้วยค่าเสื่อมราคาสะสมเพื่อให้แสดง มูลค่าตามบัญชี

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเปรียบเทียบข้อบังคับสำหรับ นักวิชาชีพบัญชีและวิธีปฏิบัติทางการบัญชีระหว่าง ประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม พบว่า ทั้ง 2 ประเทศ กำหนดข้อบังคับและวิธีปฏิบัติทางการบัญชีไว้ คล้ายคลึงกัน เช่น คุณสมบัติด้านคุณวุฒิการศึกษา คุณสมบัติด้านการฝึกงานและการทดสอบ คุณสมบัติ ด้านสัญชาติ ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษา ของอุเทน เลาน่าทา (2547) ที่ศึกษาเรื่องการศึกษา เปรียบเทียบข้อบังคับสำหรับนักวิชาชีพบัญชี ระหว่างประเทศไทย ประเทศมาเลเซีย และประเทศ เวียดนาม โดยระบุว่า ประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม มีการกำหนดคุณสมบัติของนักวิชาชีพบัญชีไว้เหมือน กัน

ในด้านจรรยาบรรณของนักวิชาชีพบัญชี ประเทศไทยกับประเทศเวียดนามมีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน และมีเนื้อหาที่คล้ายคลึงกัน แต่มีความไม่สอดคล้อง กับผลการศึกษาของ อุเทน เลาน่าทา (2547) ที่ศึกษา เรื่องการศึกษาเปรียบเทียบข้อบังคับสำหรับ นักวิชาชีพบัญชีระหว่างประเทศไทย ประเทศมาเลเซีย และประเทศเวียดนาม โดยระบุว่า ประเทศเวียดนาม ยังไม่ได้กำหนดจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่ง เกิดจากประเทศเวียดนามเพิ่งออกข้อบังคับในเรื่อง ของจรรยาบรรณในปี 2548 แต่การศึกษาของ อุเทน เลาน่าทา ศึกษาในปี 2547 จึงทำให้ไม่ปรากฏในผล การศึกษา

ด้านบทลงโทษสำหรับนักวิชาชีพบัญชี ประเทศไทยกำหนดไว้อย่างชัดเจนแต่ประเทศเวียดนาม ไม่มีการกำหนดบทลงโทษในเรื่องนี้ไว้แต่อย่างใด ซึ่งก็ สอดคล้องกับผลการศึกษาของอุเทน เลาน่าทา (2547) ที่ศึกษาเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบ

ข้อบังคับสำหรับนักวิชาชีพบัญชีระหว่างประเทศไทย ประเทศมาเลเซีย และประเทศเวียดนาม

วิธีปฏิบัติทางการบัญชีของไทยกับประเทศ เวียดนาม พบว่า มีข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งที่อ้างอิงจากมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IAS) เหมือนกัน เช่น การวัดมูลค่าของที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ การวัดมูลค่าของอสังหาริมทรัพย์เพื่อ การลงทุน วิธีการในการคำนวณราคาทุนของสินค้า คงเหลือ เป็นต้น ซึ่งอาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อม ทางการบัญชีของแต่ละประเทศที่แตกต่างกัน ทั้ง หน่วยงานหลักในการรับผิดชอบเกี่ยวกับวิชาชีพ บัญชี รูปแบบการจัดทำบัญชี ระบบเศรษฐกิจ ซึ่งก็ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรุฒิ ตุ่นคำ (2547) ที่ศึกษาเปรียบเทียบแนวปฏิบัติทางการบัญชี ระหว่างประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและ ประเทศไทย แล้วพบว่า ถึงแม้การพัฒนาทางการ บัญชีของทั้งสองประเทศจะอ้างอิงมาตรฐานการบัญชี ระหว่างประเทศ แต่การกำหนดแนวปฏิบัติทางการ บัญชีบางส่วนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้เนื่องมาจากสภาพแวดล้อมทางการบัญชี เช่น แหล่งเงินทุน ระบบกฎหมาย ระบบเศรษฐกิจ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- Acaranupong, Kittima. "International Accounting: Comparative International Accounting Practices." **University of Thai Chamber of Commerce Journal**. 26, 2: 143-158. (in Thai).
- กิตติมา อัครนพงษ์. 2549. "การบัญชีนานาชาติ: การเปรียบเทียบวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของ ประเทศต่าง ๆ." **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัย หอการค้าไทย** 26, 2: 143-158.

International Accounting Standard Board (IASB).

2010. **Conceptual Framework for Financial Reporting 2010** [Online].

Available: www.iasplus.com/en/standards/other

International Federation of Accountants. 2013.

Regulation of the Accountancy Profession [Online] Available: www.ifac.Org/Members/DownLoads/2005_Code_of_Ethics.pdf

Laonumta, Auten. 2004. "A Comparative Regulations of Professional Accountant between Thailand Malaysia and Vietnam."

Independent study of Master of Accounting, Chiang Mai University (in Thai).

อุเทน เลาน้ำทา. 2547. "การศึกษาเปรียบเทียบข้อบังคับสำหรับนักวิชาชีพบัญชีระหว่างประเทศไทย ประเทศมาเลเซีย และประเทศเวียดนาม." การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Socialist Republic Vietnam Government Portal.

2003. **Accounting Law 2003** [Online] Available:<http://chinhphu.vn/portal/page/portal/English/legaldocuments/Policies?CategoryId=886&articleId=10001391>

Thailand. Department of Trade Negotiations.

2012. **Business Services: Accounting** [Online]. Available: www.dtn.go.th/filesupload/aec/images/acc29-05-55.pdf (in Thai).

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. 2555. **ธุรกิจบริการ: วิชาชีพบัญชี** [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก: www.dtn.go.th/filesupload/aec/images/

[acc29-05-55.pdf](#)

Thailand. Federation of Accounting Professions.

2014. "Professional Accounting in ASEAN: Vietnam." **FAP Newsletter** No.20: 14 (in Thai).

สภาวิชาชีพบัญชี. 2557. "การประกอบวิชาชีพบัญชีในประเทศอาเซียน (ตอนที่ 4) ประเทศเวียดนาม." **จดหมายข่าว สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์** ฉบับที่ 20: 14.

Thailand. Federation of Accounting Professions.

2012. **Accounting Standard** [Online]. Available: www.fab.or.th (in Thai).

สภาวิชาชีพบัญชี. 2555. **มาตรฐานการบัญชี** [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก: www.fab.or.th.

Thailand. Federation of Accounting Professions.

2004. **Accounting Profession Laws 2004** [Online]. Available: http://www.fap.or.th/laws/laws.2547_1.pdf (in Thai).

สภาวิชาชีพบัญชี. 2547. **พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547** [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก: http://www.fap.or.th/laws/laws.2547_1.pdf

ToonKham, Worawut. 2004. "The Comparative Study of the Accounting Practices Between Socialist Republic of Vietnam and Thailand." Independent Study of Master of Accounting, Chiang Mai University (in Thai).

วรวุฒิ ตุ่นคำ. 2547. "การศึกษาเปรียบเทียบแนวปฏิบัติทางการบัญชีระหว่างประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและประเทศไทย." การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Vietnam Association of Certified Public Accountants (VACPA). 2012. Vietnam Accounting Standard [Online] Available: <http://www.vacpa.org.vn/>

Vietnam Association of Certified Public Accountants. 2005. **Code of Ethics for Accountancy and Auditing Profession** [Online] Available: <http://www.vacpa.org.vn/>

Wangcharoendate, Suwan. 2014. "ASEAN Economic Community: Perspectives on the Potential Development of Thai Accounting Profession." **University of Thai Chamber of Commerce Journal** 34, 4: 109-119 (in Thai).

สุวรรณ หวังเจริญเดช. 2557. "ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: มุมมองด้านการพัฒนาศักยภาพวิชาชีพบัญชีไทย." **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย** 34, 4: 109-119.

Ms. Charatsri Nomee received a Master's Degree in Accounting from Chiang Mai University. She is currently a lecturer in the Accounting Department, Faculty of Business Administration and Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Lanna. Her research interests are financial accounting.